

Ipavci.

Prilog k zgodovini slovenske pesmi. — Spisal Janko Barlè.

Slovenci smo maloštevilni narod, ali se nam mora priznati, da talentov med nami nikdar ni manjkalo. Ne samo da so se pojedinci vzpeli visoko v raznih strokah znanosti in umetnosti, celo cele rodovine so se na ta način odlikovale. Na slikarskem in kiparskem polju omenjam rodovino Šubičevo in Jenkovo; brata Cimpermana na pesniškem polju; a v glasbeni umetnosti je nekaj posebnega rodovina Ipavčeva. Ime bratov Benjamina in Gustava Ipavca se bode spominjalo vedno v zgodovini slovenske pesmi; njiju brat Alojzij je bil tudi zelo nadarjen glasbenik, ali je prezgodaj umrl; od Gustavovega sina Josipa sme slovenska umetnost še mnogo pričakovati; nečakinje, sestre Čampa, so se kot izredne pevke proslavile v vsej Evropi. Ljubezen do glasbe preveva vso to rodovino; ta ljubezen je navduševala brata Benjamina in Gustava, da sta — po svojem poklicu zdravnika — posvetila vse svoje proste ure slovenski pesmi. Njuna zasluga je tem večja, ker sta začela skladati takrat, ko se je slovenska umetna pesem šele porajala. Da se je vzpela tako visoko, da je osvojila naša mesta, trge in vasi, da se je udomačila med drugimi slovanskimi narodi in da je cenjena celo v tujini, k temu sta pripomogla nemalo brata Ipavca.

Slavni Petelin (Gallus) se je proslavil kot glasbenik v daljnem svetu in si s svojimi dovršenimi skladbami zaslužil priznano slavo v zgodovini glasbene umetnosti. Vendar njegove skladbe so svetovne, za razvoj slovenske pesmi brez pomena. Ta se je vzbudila šele v preteklem stoletju, in njeni prvi početki so neznatni, malenkostni. Rihar in Potočnik sta bila ona dva zaslužna moža, ki sta jela orati ledino na polju slovenske glasbe in že l. 1826. objavila svoje prve skladbe. Njuno stališče je bilo težko, prvi poizkusi so bili skromni. Pa začetek je bil storjen in skoro se je k njima pridružilo lepo število nadarjenih mladih skladateljev, ki so se resno in požrtvovalno poprijeli naše glasbe, gojili jo po pravih načelih in ji pripomogli do tistega odličnega viška popolnosti in dovršenosti, na katerem jo nahajamo danes. Kdo se tu z domoljubno hvaležnostjo ne spominja mož,

kakor so bili Fleišman, Gašpar in Kamilo Mašek, Vilhar, Davorin Jenko in v poznejši dobi: Gerbič, Foerster, Nedvêd, Hajdrih, Fajgelj, Hubad, Sattner i. t. d.¹ Vse te skladatelje združujeta brata Benjamin in Gustav Ipavec, saj sta jela skladati že več kot pred pol stoletjem, a še danes ni potihnila pesem njunih strun. Gustavova lira je obmolnila šele lani (t. j. pred njegovo smrtjo), a brat Benjamin je še vedno ni odložil.² V častitljivi starosti ga tolaži pogled na njegove mnogoštevilne sotrudnike na slovenskem glasbenem polju. Njih število se je pomnožilo, glasbeno obzorje razširilo, a slovenska pesem izpopolnila, tako da lahko smelo vstopi v svetovno

FRANC IPAVEC

glasbeno dvorano. Priznan slovenski skladatelj mi je rekel, da sta brata Ipavca za slovensko glasbo to, kar je Prešeren za našo poezijo. Njuna glasba je res slovenska; zato so pa tudi njune pesmi prešinile ves slovenski narod, bolj nego druge umetne pesmi. Ni je ne olikane ne preproste družbe, katera ne bi pela njunih pesmi. Če bi Slovenec v daljni tujini zapel: „Kje so moje rožice“, spoznal bi ga drug Slovenec po teh glasih, ki jih prepeva pastir na paši, dekleta na polju, otroci v šoli, stara mati detetu pri zibelci. Ipavca sta oni „mirni pol“ — in kdor se od teh značilno slovenskih zvokov oddalji,

neha biti naroden. Slovenci imamo mnogo pesmi, a Ipavčevih ne dosežejo. Večina teh so mali, a dovršeni in skrbno opiljeni umotvori, preprosti v melodiji in harmoniji, a ker so neprisiljeni, tudi v srce segajo, a ker so vzkipele iz srca, katero resnično ljubi narod, tudi narodovo srce vznášajo in navdušujejo.

Ker sta brata Ipavca zelo značajni osebi v zgodovini naše pesmi, sem zbral vse podatke iz njiju življenja; naj nam bodo v pojasnilo naše glasbene prilike v početku njenega delovanja. Opisal sem pa tudi skladateljevo očetno hišo, posebno njunega očeta, ki je bil vsekako zanimiv mož. Morda

¹ Prim. Dr. Benjamin Ipavic, skladatelj slovenski. Ob sedemdesetletnici njegovega rojstva napisal M. P. Dom in Svet 1900, str. 276.

² Žal, odložil! Ko je bil ta spis že postavljen, je dr. Benjamin Ipavec umrl, 21. decembra 1908. Op. ur.